

Matej. Kmetu se sicer, kakor pravijo, ne spodobi tréti političnih orehov, ker bi si lahko zobe nad njimi polomil; vsaj so še bolj učenemu gospodu Klunu zamerili, da jim je včasih kako dobro zagodel, in mu rekli, naj le mašo bere in v spovednici sedi, kakor pravijo nam, da za nas je brana in drevo, ne pa knjiga in peró ali celó „cajtenge“; toda stari oče so nam, ko smo bili še otroci, pripovedovali o Turkih tako strašne reči, kako so divjali in razsajali po Kranjskem, rezali moškim glave, otroke natikali na sablje, žene pa privezvali za konjske repe in seboj v sužnost jemali, da, če berem to, kar se Bosnijakom še zdaj godí, mi kar kri v glavi zavrè. Kar zgrabil bi vile, motiko ali sekuro in jo mahnil doli na Turško pobit nekoliko čepinj hlačmanom. Primaruha da! Ali ti je znana stara pesem o Ravbarji, ki so jo nam večkrat stara mati peli:

Turka bomo pozobali, kakor da bi češnje brali,
Prej miru ne bomo dali, dokler ga ob tla ne djali.

Jernej. Kaj bi mi ne bila znana ta pesem? Saj so jo še naš stari šolmašter v vižo djali. Zato se pa tudi meni dviga srce in usta penijo, ko slišim in berem, kaj Turek uganja z našimi brati. Jaz bi ga že naklestil, če bi bil tu blizo kje. Za vruga, da kri ni voda! Premisli, Jernej, koliko trpita mati in oče, koliko ju stane, predno otrok doraste. Potem pa pride tak dušmanin, pa ga pobije kakor muho, dekleta pa kar meni nič tebi nič sebi privošči.

Matej. Še huje! Ali nisi nedavno bral, da so celó majhnega otroka živega na raženj nateknili, ga spekli in očeta silili, da ga jé?

Jernej. Hu! Kar strese me, kaj tacega slišati. Da se to more še dandanašnje dni trpeti v Evropi? — To bo hud boj! In kakošen bo neki konec? kaj misliš, *Matej*?

Matej. Kako bom to vedel jaz, če še Gorčakov in Andrassy ne vesta, o katerih vedno govoré, da imata motovilo vojske v rokah. Ne mara bo tako, kakor pri kmetiških fantih: eden bo tepen, drug pa kaznovan.

Jernej. Prav imaš, najbrže bo taka. Jaz le to rečem: Če bi bilo le 1000 Nemcev to trpelo, kar trpi več 100.000 Slovanov na Turškem, že davno bi bil Bismark sam vzel v roke veliki boben in podil vse, kar more orožje nositi, proti Carigradu. Tam bi bil pohrustal vse in dandanes bi se komaj še poznalo, kje so bili nekdanj Turki in njihove babe z vsem, kar se jih drži. Tam, kjer se odgojujejo Turške softe, bil bi že davno lutersk lemenat.

Matej. Ti si kampelj! Pravo si zadel. Saj veš, kako so Prusi drli nad Dance in vpregli še celó nas, da smo nekaj vojakov na prodaj gnali, ker je v Šlesvig-Holštajnu nekaj Nemških „bratov“ njavkalo, češ, da nimajo vsega, česar njih srce in želodec poželi.

Jernej. Da, in kak krik so zagnali takrat po svetu o zatiranji svojih „bratov“! Toda — brez zamere, Jernej — jaz bi ne bil mislil, da Ti vse to tako dobro veš.

Matej. Kaj bi ne vedel! Jaz berem „Novice“ že, kar znam brati, razen teh pa še druge bukve in časnike. Tudi kmet menda dandanes ni več samo zato na svetu, da molčé davke plačuje, ampak ima tudi pravico, ob pravem času in na pravem mestu katero spregovoriti; zato treba, da kaj bere in zvé, kaj se po svetu godí.

Jernej. No, vidiš, to je tudi moja misel. Zato pa, ker vem, kaj so Turki posebno nam Kranjcem hudega storili, koliko vasi požgali, koliko ljudi na Turško odgnali, se moram čuditi tistim gospodom, ki raji dolgotrasne memorande pisarijo, namesti da bi z odločno besedo rekli: Turek! idi z lepo nazaj v Azijo, od kodar si prišel, za Evropo ti nisi!

Matej. Da! to bi bila možata pa tudi kristjanska beseda.

Jernej. Se ve da! Pa kaj pomaga, če se drug zamere družega bojí, in zato tudi boj trpi, ki se ne more vojska imenovati, ampak le mesnica divjega Turka.

Matej. Čakaj, ti bom nekaj na uho povedal. „Kri ni voda“ — sem gori rekel. Ta pregovor pa ne velja samo med nami Slovani, velja tudi vsacemu družemu narodu. Ker v Magjarskih srcih se kakor v Turških pretaka Azijatska kri, ti je to ključ, zakaj grof Andrassy skrbi za Turka, da se mu nič žalega ne zgodí, kakor koklja za svoja piščeta.

Jernej. Bog pomagaj!

Nekateri pregovori v Slovenskih goricah.

Kmet je trikrat na leto nor: na sv. Martina dan hoče vse vino spiti, o pustu vse meso pojesti, na vzem pa s svojim lastnim beži.

Beli konj se pase (sneg gre).

Ni mu ga treba soliti (rad ga pije).

Tiha voda brege jé.

Hudič ni tako strašan, kakor se mala (ne bojim se ga).

Za krajcar bi kozo podojil (skopec je).

Osel ostane osel, ako i prek morja pride.

Koze ga ližejo (zebe ga).

Kjer je mnogo bab, tam je kilavo dete.

Obrili so ga brez žajfe (zgubil je).

Pameti si je kupil.

Kdor nima v glavi, mora v nogah imeti.

Čem večí norec, tem več 'ma sreče.

Kdor maže, ta vozi.

Boljše je domá biti, kakor k norcem v goste hoditi.

Ni vse sveto pismo, kar je drukano (tiskano).

Boljše prositi kakor krasti.

Naši dopisi.

V Gorici 15. jul. — Zgodovinsko opravilo v Ogleji je tedaj opravljeno; 1529 let stara bazilika je posvečena — z obredi veličastnimi in pomenljivimi, ki so tudi stari, če ne po vsem kakor cerkev Fortunatianova*), pa gotovo starši, ko delo Poponovo. Kdor ima čut za zgodovino, za starinstvo, ta vé, kako je človeku pri srcu, kedar mu je dano dihati v ozračji starinskem. Sedanji prozaični svét mu zgine spred oči; on družega ne vidi, nego vzorjene trume zgodovinskih oseb, pa cele vrste in kupe reči in naprav, od katerih ni več ne duha ne sluha, — pač duh njihov premišljuječega starinoslovca še prepéva. Tako te prevéva v Ogleji prijetni duh dvajsetih vekov; — kamor stopiš, povsod se ti odpirajo bukve zgodovinske. Akoravno je res, kar nekdo tužno poje: „Hic Aquileja fuit; — restat miserabile nomen — Urbis, et infelix cetera condit humus“, vendar se ti prsi širijo, ko to in to vidiš, ko se tega in tega spominjaš. Bazilika te odškoduje za marsikaj. In, ker v priprostem svojem veličanstvu še stoji in iz starodavnosti sega v sedanost, budi me iz zgodovinskih sanj in veleva mi popisati dogodek 13. jul. t. l.

Poprej pa naj podam še nekaj črtic zadevajočih vežo tisti dan posvečeno. Po Poponu je baziliko popravljaj patriarh Markvard pl. Randeck (Nemec) med leti 1365. in 1381.; v novejših časih so jo popravljali v letih 1790., 1795. in 1810.; l. 1816. pa zvonik. Zdatna je bila poprava l. 1846. s 36.000 gold., ki sta jih podarila cesar Ferdinand in cesarica Marijana (ko sta bila

*) Glej zadnjo štev. „Novic.“

meseca sept. 1844. Oglej obiskala); lanske in predlanske poprave pa so se izvršile s pomočjo 16.600 gold., ki jih je nakazal cesar Franc Jožef. Ta denar pa ni še ves potrošen; popravljalo se bode ž njim še marsikaj in tudi zvonik. Cerkev ima 3 ladije (srednjo visoko, drugi 2 nižji) in je na križ zidana. Dolga je 73 metrov, široka (vse 3 ladije skupaj) 30 metrov; požezna ladija je 45 m. dolga in široka 11 m.; visoka je cerkev od tal do vrha najvišje ladije blizo 23 metrov. Zvonik, sezidan s kamenjem starorimskega amfiteatra, je najvišji daleč na okrog; v njem je drug stolp, krog katerega se vije do zvonov 108 visokih stopnjic. Ta stari velikan je bil v četrtek priča vsega, kar se je pod njim godilo. — Kapela za svetinje je bila napravljena v nekem prostoru pred cerkvijo, kateri se drži staroslavnega krstilnjaka (edinega v Avstriji), kjer so v prvih stoletjih krščevali s potapljanjem. *V beneških je rušine*

Ob 7. uri zjutraj stopi pred baziliko veličastveni naslednik 95 škofov, nadškofov in patriarhov Oglejskih in 5 nadškofov Goriških, 101. nadpastir cerkve Oglejsko-Goriške Njih eksc. knezo-nadškof dr. Andrej Gollmayer. Zdelo se je, kakor da bi bili oživel v njem vsi predniki, ki so imeli v tej cerkvi kedaj kaj opraviti. Streglo je prevzvišenemu posvečevavcu 20 duhovnikov, med katerimi sta bila dva častna kanonika*) in 2 bogoslovca Videmska, kakor se je spodobilo, 2 prava kanonika**) in 2 častna kanonika***) Goriška, mnogi fajmoštri i. dr. — Petje koralno sta vodila prav dobro 2 muzikalna duhovna; — vse se je vršilo v najlepšem redu in dostojno. Samo trije ritualni obhodi okoli cerkve od zunaj so trajali 24 minut. O maziljenji 12 križev znotraj so morali preč. posvečevavec stopati vsakrat 20 stopinj visoko. Pontifikalno mašo na novoposvečenem altarji je pel Goriški prvostolni prošt baron Codelli in so mu prevzvišeni konsekrator — po vsem prejšnjem trudapolnem opravi, ki je trajalo 4½ ure, v pontifikalni obleki asistovali! Da, naš 80letni, pa trdni, častitljivo-martialni knezo-nadškof so menda — Bog jih še dolgo ohrani! — podedovali vso krepost svojih prednikov. Med mašo je gospod prošt bral — na prestolu sedeč — slavnostni govor. (Mnogi so pogrešali navadnega govora pred cerkvijo, predno se ljudstvo noter spusti.) Pontifikalni blagoslov konec maše so dali nadškof. Posvečevanje in maša vse skupaj (samo, da so altar vmes napravili in ozaljšali) je trajalo do ene ure popoldne, tedaj celih 6 ur časa. Po eni uri sta še oba Videmska kanonika na novoposvečenem altarji maševala. In tako ste se na najsvetejšem mestu na novo posestrili obe škofiji, ki ste vzrastli iz Oglejske.

Vseh duhovnov skup, katerih večina ni bila v službi, so šteli kakih 100 domačih in Beneških; tudi nekaj slovenskih je bilo. Ljudi se je bilo med sv. opravilom nabralo okoli 6—8000 (cerkev jih drži 10—12.000, in kedar je vsa prazna, tudi 14.000). Vreme je bilo vsled dežja in burje poprejšnjega dne oblačno, hladno in prav ugodno; al po drugi strani je bil dež veliko ljudi zadržal, da niso prišli v Oglej. Da bi bil praznik, bilo bi jih — se vé da — še veliko tisuč več. — Ojstre graje vredni pa so krčmarji Oglejski, ki niso za goste nič jedi pripravili. To je močno spominjalo na oddelek: une pesmi: „restat miserabile nomen“.

Med nazočimi svetnimi javnimi osebami so se odlikovali deželni glavar Fr. grof Coronini, kot zastopnik dežele (on je izdal tudi zanimivo knjigo „Aquila's Patriarchengräber“, Wien 1867), c. kr. okrajni glavar Gradiščanski namestništveni svetovavec

g. Geimer, kot zastopnik patrona cerkvega in župan Oglejski g. Cicogna. Dalje domači plemenitaši Art. grof Cassis-Faraone, baron Bresciani in K. vitez Catinelli (iz Gorice), kateri vsi so bili tudi pri slavnostnem obedu v maloprostornem farovžu. Med obedom se je izkazoval ne davno sestavljeni domači diletantovski orkester, kateri je poprej tudi pri maši spremljal prav pristojno mašo Candotti-evo. Candotti je slavnoznani skladatelj v Čividadu. Tako je bil tedaj tudi ta stari sedež Oglejskih patriarhov zastopan. Pomagali so pa godcem in pevcem Oglejskim tudi sosedni Grajski diletantje. Vse, kar po zgodovini skup gré, bilo je tisti dan v Ogleji. Al, kakor je sedanji Oglej le senca — in še senca ne — nekdanjega Ogleja, tako je bila tudi svečanost letošnja, kar se tiče sijajnega osebja in zunanje bliščobe le bled odsvit Poponove slavnosti. Pred 845 leti 2 kardinala in 12 škofov, letos en prošt in 6 kanonikov! In vendar ni moglo skor biti drugače. Mislili so povabiti patriarha iz Benedek, nadškofa Videmskega in sploh zastopnike vseh cerkvá, katerim je Akvileja „mater et caput“ — ali sedanji Oglej ne more takih in toliko gostov spodobno sprejeti ni dostojno postreči jim.... „restat — miserabile nomen“!

V spomin 13. julija t. l. so posvetili Oglejci s svojim župnikom prevzvišenemu nadškofu-posvečevavcu lep „album“ — zbirko zgodovinskih črtic zadevajóčih novoposvečeno baziliko. Spisal je to knjigo theol. profesor dr. E. Valussi, župnik g. Ant. pl. Carussio pa je z latinsko odo poslavil svečani dan, kateri bo živel v zgodovini prihodnjih časov tem več, ker se ni bati, da bi bazilika Oglejska razpadla, kakor jej je ta nevarnost pretila v preteklem veku. Centralna komisija za ohranovanje zgodovinskih stavb bode za njo skrbela in Habsburška rodovina nikdar ne zapusti tega častitljivega spominka na južno-zahodni meji Avstrijski.

Iz Gorice 16. jul. — Pisal sem enkrat, da Ljubljanska hranilnica ni hotela našemu mestu posoditi 200.000 gold.; razbilo se je neki posojilo na proviziji; naš oče župan, ki je v tej zadevi posredoval, je ponujal hranilnici v zastavo (staro) pokopališče! To je res „unicum“! Denimo, da bi bila hranilnica ta pogoj sprejela in zadobila pravico do našega pokopališča, kaj bi se bilo utegnilo zgoditi, ko bi se bilo hranilnici poljubilo, pokopališčni svet za kar si bodi porabiti? „Mirodvor“ bi morali potem zbrisati iz našega slovarja, saj naših rajncih kosti ne bi imele več „miru“. Pa ne gledé na to — že sama misel in ponudba znači tak cinizem, da mu ga ni para. — Kar se pa tiče posojila samega, našli so naši očetje zdaj domá denarja, katerega niso mogli od drugod dobiti. Starešina g. Str. je posodil z dobrimi (?) pogoji (s provizijo!) 50.000 gold., in nekdo drug ponuja spet 30.000 gld. Ali — to so le kaplje na razbeljeno železo naših mestnih potreb, katerih največa je novo pokopališče. — V seji mestnega starešinstva 12. t. m. je bil prav živahen prepir zaradi glasovitega gosp. Favetti-a. Starešinstvo ga hoče imeti za tajnika, vlada se temu vpira, češ, da ni „jurist“, mesto pa da mora imeti jurista za tajnika, kakor vелеva statut. Vsak pa vé pri nas, da za „juristom“ drugi — politični — vzroki tičé. Faktično g. Favetti že leto in dan municipijski voz skrivši ali očitno — kakor hočete — pod županovo firmo sam vlačí in za to svojo službo vživa „nagrado“ namesti plače in sicer ves znesek, kakor pravi tajnik. Povrh tega dobivajo njegovi otroci na podlagi nekdanjega njegovega službovanja tudi neke doneske iz mestne blagajnice. — 13. dne t. m. je imela imeti Goriško-mestna in obmestna podružnica kmetijske družbe občen zbor, v katerem bi se bili volili 3 udje v centralni odbor. Ali predsednika g. grofa Coronini a ni bilo v sejo, in, ker

*) Monsig. Cantoni in Lupieri.

**) Monsig. Bensa in Legiša.

***) Monsig. Dottori in Tirindelli.

ni nihče drugi hotel prevzeti predsedništva, razšli so se društveniki brez uspeha. Sumi se, da nihče ni hotel zastopati nenazočega predsednika zato, ker so imeli med došlimi udi večino Slovenci. *)

Iz Kranja 16. jul. (Očitna zahvala.) Slavna „Slov. Matica“ je „Zgodovine slov. naroda“, „Vojvodstva Kranjskega“, „Olikanega Slovenca“ in „Štirih letnih časov“ — vsakega po 5 eksemplarov — odličnejim učencem Kranjske gimnazije odmenila. Za ta lepi dar, došel ravno o pričetku počitniške dobe, zahvaljuje se iskreno mesto obdarovanih

prof. Tomaž Zupan.

Iz Ljubljane. — „Ali je res ali ne, ali prav berem ali ne?“ — tako govori in si mane oči, ki je poslednje dni ustavoverske nemške in magjarske časnike bral, ki pisarijo, da se — gledé na dogodbe na Turškem — vsakako mora sprava s Slovani v Avstriji in Ogerski dognati ter se začeti s pogajanjem s Čehi. Dualisti v Cis- in Translajtaniji čutijo, da s svojo Slovanom sovražno politiko tirajo Habsburško monarhijo v propad, za to zdaj v enajsti uri stavijo „die slavische Frage in Oesterreich-Ungarn“ na dnevni red. Več o tem na drugem mestu.

— (Mestni odbor) je imel 13. dne t. m. sejo. Pred vsem župan zagovarja nezačeti kanal v Št. Peterskem predmestju s tem, da novcev manjka. Za tem je prišlo na vrsto troje interpelacij odborikov Kluna, Regalia in Horaka, katerim župan obljubi odgovoriti v prihodnji seji. — Za interpelacijami so prišle graje na vrsto: odborik Potočnik graja, da se računski sklep od leta 1874. še le zdaj predlaga, o onem za leto 1875. pa ni duha ne sluha, in da se je sèm ter tje več potrosilo, kakor je bilo dovoljeno; — odborik Dežman graja, da najemščin od mestnih posestev preveč na dolgu ostaja; — odboriku Regaliju ni mestni ekonom všeč, pa tudi ne vidi razloga, zakaj bi se blagajniku 100 gold. nagrade, policajem pa talije dale za dela, za katera so po svoji službi plačani. Po vsem tem pa so prišle mestne smeti v razpravo. Odsek zdravniški je namreč stavil predlog, naj se ljudem prepové smeti metati na gnojnišče ali sekrate, in zapové jih hraniti na posebnem mestu, dokler ne pride voz Kar. Tavčarja po-nje in jih izpelje iz mesta. Zdajci pa se je vnel pravi križem-ogelj v zbornici. Kakih 10 odborikov je govorilo: več del njih proti, nekateri za predlog; pri glasovanju je obveljal Potočnikov predlog: naj se sklep odloži do onega časa, ko se bode sklepalo o uravnavi sekretov. Do onega časa bode še mnogo Ljubljance po Savi in Donavi steklo v črno morje. — Ob koncu seje je odborik Regali vtrdil svoj predlog za peticijo do vlade, naj se hudodelcem v jetnišnicah takošna dela dajejo, s katerimi ne delajo škode domačim obrtnikom in rokodelcem, ki so z davkom čez glavo obloženi. Predlog se je izročil magistratnemu odseku v poročanje.

*) „Soča“ je objavila isto čudno dogodbo in po pravici praša: „Vganjajo li gospodje Italijani politiko v kmetijskem društvu? Morda pa se norca delajo iz vsega? Slovenci so komaj nekoliko veselja dobili do kmetijske družbe; če pa je vse le šala, bodo jej hrbet obrnili pustivši komando furlanskemu malemu Jozui. — Tudi naša kmetijska šola mora služiti politiki — pravi na dalje „Soča“ — posebno politični so pa gospodje Italijani, ki intrigirajo na vsak le mogoč način, da bi slovenski oddelek odpravili. Gnjllobe je toliko, da bode moral prihodnji deželni zbor jako energično postopati, da reši pogube to šolo. Sliši se, da tudi ministerstvo preži na ravnateljstvo te šole in da se bliža dan poloma.“ — Res žalostna je osoda Slovencev na domači zemlji, da morajo sužni biti — Lahu in judu! Vred.

— (O zadevah banke „Slovenije“) ni nas bila volja, besedice več pisati, ker občni zbor je blizu in delničarji bodo glasovali po svojem prepričanju. Al 83. list „Slovenca“, ki je, če primerjamo, kar je pisal v štev. 81., nenadoma iz Savla postal Pavel, sili nas, reči še par besedi. Sl. vredništvo „Slovenca“, vzešši članek „Banka Slovenija“ v poslednji svoj list z obljubo, da še več taci pride, stavi mu opazko, da izvira iz „strokovnjaške roke“. Bog vedi, smo si mislili, kaj nam bo povedal „strokovnjak“ in zato smo prav z „andohtjo“ brali sestavek; al kaj smo našli? Stare znance — v slovenski besedi bistvo onega nemškega pisma, ki so ga 1. maja nemško razposlali „mehrere Actionäre“ iz hiše bankine. Poduke, ki jih to pismo daje, bil bi „Slovenec“ lahko delničarjem že pred občnim zborom dal, al — kakor smo čuli glasove v občnem zboru 3. junija — dvomimo, da bi bil slovenski prevod srečnejši provociral drugačen sklep. „Novice“ niso nikakoršnih „krivih nazorov“ o banki „Sloveniji“ razširile, ampak „sine ira et studio“ le mnenje velike večine delničarjev so izrekle. „Novice“, prav tako, kakor „strokovnjak“ Slovenčev, vedó, da doplačanju ostali še delničarji ne uidejo; al one ne stojijo trdovratno na stališči one manjšinice, ki hoče, naj se vleče stvar še dalje naprej, da bode čez leto in dan zopet stala tam, kjer stoji danes; „Novice“ želijo, naj se skusi resno delati na to, da se z manjšo škodo delničarjev, kakor jo žuga likvidacija, banka „Slovenija“ izroči banki „Slaviji“. To žalibog pa trdovratno odbijajo nekateri „mehrere Actionäre“, in to je najhujši „krivi nazor“ Slovenčevega „strokovnjaka“. Čuda, da se oni „strokovnjak“ ni že pred več leti oglasil svétnika vodstvu, ko bi še več bilo „mogočosti bolj bodočnosti“. Vsaj je vendar vedeti mogel, kako že več časa stoji z banko! Stopljenje z banko „Slavijo“ ali pa ustanovitev konsorcija po onih domoljubih, ki so navdani nade „bolje bodočnosti“ banke, to je edina alternativa: vsakako dandanes za delničarje bolja, za domači zavod častnejša. Kar „strokovnjak“ nasvetuje, žalibog družega ni, kot stara pesem: „doplačajte!“ — doplačanje pa je le — zavleka neogibljive osode. Prihodnji članki „strokovnjaka“ zato ne morejo nikogar več zanimati, kdor vé, kakor „Merkur“ pravi, da se tudi bilance dadó „lepo namalati“.

— (Na tukajšnji šoli za babice) se devet učenkam za prihodnje šolsko slovensko polletje, ki se začne 1. dne oktobra tega leta, podelijo štipendije po 52 gold. 50 kr. Prošnjo za tako štipendijo naj prosilka izroči c. kr. okrajnemu glavarstvu svojega okraja do 20. dne prihodnjega meseca avgusta. V tej prošnji mora dokazati s spričali, da je po rodu Kranjica in ne še čez 40 let stara, — da je uboga in lepega obnašanja, ter po telesnih in duševnih lastnostih za učenje babišva pripravna; če še dokaže, da slovenski brati zná, ima prednost pred drugimi, ki tega ne znajo.

— (V občnem zboru dramatičnega društva) 5. dne tega meseca so bili izvoljeni za predsednika gosp. Jan. Murnik, za blagajnika g. Kar. Žagar, za odborike pa gospodje dr. K. Bleiweis, prof. Pleteršnik, prof. Wiesthaler, dr. Stare, dr. Štempihar, dr. Šavnik, V. Valenta, Fr. Drenik, Krsnik in Tavčar.

— Tisti Kušar, ki je unidan ženi svoji žile na rokah in nogah prerezal, je zdaj v norišnici, kjer je tudi lansko leto bil. Storil je ta atentat na svojo ženo iz norosti. Ker so prerezane žile bile le bolj površne, ni umrla.

— Zadnji list „Novic“ je bil v prepoved djan zaradi članka: „Turški Slovani — povsod trpini“. Ker je popis od konca do kraja vzet bil iz družih nezaseženih časnikov, nismo mislili, da ne sme na dan v — Ljubljani!

Sodnija je zasego potrdila, češ, da je spis po §. 65. k. postave hudodelstvo motenja javnega miru. Tako beremo v „Laib. Zeitg.“

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Iz Dunaja. — Ustavovercem v Avstriji in Magjaron na Ogerskem so se začele oči odpirati, da brez Slovanov v Avstriji je „rajtega brez birta“. Nova „Presse“, „Fremdenbl.“, „D. Zeit.“, „P. Lloyd“ in dr. pisarijo o „slavische Frage“ in že jim stoji grof Hohenwart s „fundamental-artikelni“ kot grozen strah pred očmi! Slišali so namreč iz Prage, da je minister Lasser 13. dne t. m. poklical k sebi v toplice Wartenberg cesarskega namestnika Českega barona Weberja in Českega deželnega zapovednika barona Filipovića v razgovor, in da je isti čas dr. Rechbauer, predsednik zbornice poslancev, obiskal dr. Riegerja v Pragi. O tej konferenciji se po poročilu „Pest. Lloyd“ samo to vé, da je Rechbauer obljubil sklicati nekoliko zaupnih mož Českih, dr. Rieger pa da je rekel, da se Čehi nikdar ne bodo dogovarjali z ministrom Auerspergom in da je odbil vstop Čehov v ta rajhsrat. O oni konferenciji ministra Lasserja s civilnim in vojnim glavarjem Českim je tudi to gotovo, da se razpravlja zdaj sprava (pogodba) s Čehi. Al kakor je danes položaj monarhije naše, nikakor ni upati, da bi se sprava dognala, in to tem manj, ker so jo vroke vzeli taki možje, ki so jo dozda najbolj odbijali.

— Vzhodno vprašanje je prišlo že v razgovor v treh parlamentih: v Angleškem, Laškem in Francoskem. Francoski minister vnanjih zadev ni dal prav jasnega odgovora, ampak le rekel, da bo Francoska postopala vzajemno z drugimi vladami. V Angleškem parlamentu je Forster izrekel, da je sramota za vsacega Angleža, če svet misli, da je Angleška pokroviteljica nečloveških Turkov, ki tako grozno ravna s kristijani. Prvi lord mu na to ni vedel drugega odgovoriti, kakor to, da mu uradno o Turških grozovitostih še ni nič znano. Enako je odgovarjal ali izgovarjal se v Laškem parlamentu minister vnanjih zadev, ki pa je pristavil, da brž ko mu bo oficijelno znano o turških grozovitostih, bo rad pripravljen k vsakemu posredovanju, da se zabranijo. — Iz tega je razvidno, da vlada in narod je dvoje — ne le v Avstriji, ampak tudi v družih deželah; drugače misli narod, drugače vlada.

— O vnanji politiki Avstrijski se pripoveduje zdaj prav za gotovo, da je ne vodi več grof Andrassy, ampak nadvojvoda Albreht. Bog daj, da je to resnica! Ni pa ta misel s trte zvita po poročilih, da je grof Andrassy ves bled in potrt se povračal iz shoda iz Reichsstadta.

— Cesar Franc Jožef se danes (19. julija) snide z nemškim cesarjem v Işlu.

Česko. Iz Prage. — Tretja volitev župana je bila 12. t. m. Izvoljen je bil fabrikant g. E. Skramlik s 54 glasovi izmed 73. Ali bo pa tudi potrjen?

Iz Tirolov. — Vladno inspirirani časniki pišejo, da se deželni zbor Tirolski, zadnjič po enem dnevu „wegen pflichtwidrigen Benehmens“ ustavljen, sredi meseca avgusta zopet skliče. Je li res Auersperg napete strune tako odpel? Lejte no!

Saksonsko. — Dr. Ivan Jordan, velečenjeni Slovan iz Lužice, bivši vrednik Dunajske „Zukunft“, je 1. dne t. m. v Blankensee-u umrl. Bodi mu zemljica lahka!

Iz Turškega bojišča. — Čedalje jasneje postaja, da so Turška poročila o vojski do malega vsa lažnjiva, kajti ko bi bilo le pol resničnih, bili bi že Turki na Cetinji in v Belgradu. Sicer tudi mi nimamo natančnih in popolnoma zanesljivih poročil, vendar je gotovo to, da Srbi prodirajo v Bosni in Bulgariji, Črnogorci pa v Hercegovini. Glavne, odločilne bitve še ni bilo, pričakuje pa se okoli Niša, kjer stoji Černajev in ima glavno cesto do Pirota zaprto, ali pa pri Vidinu, kjer Lešjanin srečno operira. Tudi oddelki Alimpiča, Antiča in Zacha se drže v svojih pozicijah, katere so bili Turkom prvi hip vzeli. Novi Pazar je obkoljen in se je najbrže že podal. — Črnogorska vojska pod vodstvom kneza Nikite je vzela Gačko, potem vso Glavsko planjavo, Nevesinje in stoji zdaj pred Mostarom. Tudi Klek je v rokah Črnogorcev pod poveljstvom Peko Pavloviča, pri katerem je tudi veliko Hercegovinskih ustajnikov. Ker je Avstrija zaprla luko ob Kleku, so Turki v Hercegovini odrezani od Carigrada. — V Bulgariji in Bosni je čedalje več ustajnikov, dan na dan prihajajo k Srbom čete po 600 do 800 mož, ki se vrstujejo v Srbsko vojsko. Važno je tudi to, da je Rumunija nastavila ob meji proti Vidinu 15.000 mož, vrh tega pa je še kamora sklenila sklicati vso stalno armado in reservo, sploh vojsko postaviti na bojne noge; za šalo bi tega ne storila, ker stane sila denarja.

Turki spravljajo glavne moči proti Nišu in Vidinu. S kristijani ravna s prav nečloveško, posebno Čerkesi, ki povsod, kjer se prikažejo, le moré in ropajo, tako, da že samim Turkom presedajo. Resnica je pa vendar tudi to, da so Turki vse vjete Srbske vojake do zdaj še poklali. Zato se je knez Milan obrnil do Ruskega cara, naj bi on posredoval, da bo vojska vsaj človeška, ne zverinska. Sultan Murad V. je že v začetku vojske kneza Milana odstavil od vladarstva in ga razglasil za puntarja; za to se pa knez toliko briga kot za lanski sneg. — Mikavna reč je tudi ta, da so — kakor poroča „Pol.“ — Srbi v Belini našli med ubitimi, vjetimi in ranjenci veliko v obleko Turških nizamov preoblečenih Magjarov (kaj ko morebiti tudi preoblečenega „Tagblattovca“?). Knez Milan je dal to reč preiskavati, in če se skaže, da je resnica, bo sitna za Andrassyja, ker bo njegovo nepristranost v prečuden svit postavila. — General Stratimirovič je bil iz Srbije iztiran, ker je neki Černajeve načrte dopisnikom časnikov izdajal. Ko je prišel v Zemun, ga je Ogerska vlada prišla in zaprla. — Turki so pričeli prav vničevalen boj zoper kristijane. Kakor pred 200 leti pomoré in pokoljejo vse, kar jim v pest pride. Otroke mečejo kviško in jih potem na bodala in sablje lové. Kako dolgo bo še to trpelo v Evropi!

Listnica vredništva. Gosp. županu A. R. v C: Vaš dopis za danes prepozno došel; prihodnjič pride ves, ker je res natisa vreden. — Gosp. F. K. v Z: Dopis ravno pred tiskom „Nov.“ prejeli; natisne se drugi pot. „Nar. bl.“ nič prejeli.

Žitna cena

v Ljubljani 15. julija 1876.

Hektoliter v nov. denarji: pšenice domače 8 fl. 60. — banaška 10 fl. 13. — turšice 5 fl. 40. soršice 7 fl. 20. — rži 6 fl. 40. — ječmena 4 fl. 80. — prosa 4 fl. 80. — ajde 5 fl. 60. — ovsa 3 fl. 90. — Krompir 3 fl. 60 kr. 100 kilogramov.

Kursi na Dunaji 14. julija.

5% metaliki 66 fl. 95 kr. Ažijo srebra 101 fl. 25 kr.
Narodno posojilo 69 fl. 25 kr. Napoleondori 10 fl. 60 kr.